«ТАСДИҚ МЕКУНАМ»:
Ректори Донишгоҳи миллии Тоҷикистон,
профессор Насриддинзода Э. С.
____
«30» 12 ______ соли 2024

ХУЛОСАИ
ДОНИШГОҲИ МИЛЛИИ ТОҶИКИСТОН

Диссертатсияи Юлдашев Абдулла Қурбонмаматович дар мавзуи **«Таҳаввули сужа ва образҳои шоҳону паҳлавонони Сосонӣ дар адабиёти форсу тоҷик (асрҳои X-XI)»** барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 10.01.01 – Адабиёти тоҷик; равобити адабӣ дар кафедраи таърихи адабиёти тоҷики факултети филологияи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ба анҷом расидааст.

Юлдашев Абдулла Қурбонмаматович соли 1972 шуъбаи арабии факултети шарқшиносии Университети давлатии Тоҷикистон ба номи В.И. Ленин (ҳоло факултети забонҳои Осиё ва Аврупои Донишгоҳи миллии Тоҷикистон)-ро аз рӯйи ихтисоси филолог-шарқшинос, муаллими забонҳои арабӣ ва тоҷикӣ хатм карда, аз моҳи августи соли 1972 то моҳи июли соли 1992 дар Институти шарқшиносии АФ РСС Тоҷикистон (ҳоло АМИТ) ба ҳайси корманди илмӣ кор кардааст. Солҳои 1989-1990 ҳамчун пажӯҳишгари хориҷӣ дар Маркази омӯзишҳои Яман (Санъо) фаъолият карда, ҳамзамон, дар дар бахши магистратураи Донишгоҳи Санъо дарс гуфтааст. Аз соли 1992 то моҳи ноябри соли 2014 дар Вазорати корҳои хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар вазифаҳои мудири шуъба, мудири идора, мушовир-фиристодаи Тоҷикистон дар Созмони Ҳамкории Шанхай, ҷонишини вазир, ҷонишини якуми вазири корҳои хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Сафири фавқулода ва мухтори Ҷумҳурии Тоҷикистони дар мамлакти Арабистони Саудӣ кор кардааст. Аз соли 2015 ба ҳайси дотсенти кафедраи таърихи адабиёти тоҷик фаъолият намуда истодааст.

Юлдашев Абдулла Қурбонмаматович соли 1987 рисолаи номзадии худро дар мавзуи «Таҳаввули лирикаи ошиқонаи арабӣ (асрҳои VI-VII)» дар Институти шарқшиносии АФ СССР, шаҳри Москва дифоъ намудааст.

Мушовири илмӣ: **Имомзода Муҳаммадюсуф Сайдалӣ** – академики АМИТ, доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи назария ва адабиёти навини форсии тоҷикии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон.

Мавзуи диссертатсияи доктории Юлдашев Абдулла Қурбонмаматович дар Шурои олимони факултети филологияи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

аз 24.10.2017, қарори №2 ва дар Шурои олимони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон аз 30-юми ноябри соли 2017, қарори № 04 тасдиқ шудааст.

Аз муҳокимаи диссертатсия чунин натиҷагирӣ карда шуд:

Падида ва унсурҳои шаклдиҳандаи адабиёт аз сужа ва образҳои бадеӣ фароҳам омада, ба воситаи осори хаттӣ омӯхта мешаванд. Таҳаввули адабиёт низ дар пайванди мустаҳкам бо тарзи ифода ва тасвирҳои бадеъ, ки сурати образнокии каломро сабаб мегардад, ҷараён мегирад. Аз ин рӯ, таҳқиқи образи бадеӣ дар адабиёт ҳамчун навъе аз воситаи инъикоси воқеият, ки ба сурати ҷузъӣ ё ҷомеъ манзараи ҳаёти инсонро дар бар гирифтааст, дар маърифати эстетикии адабиёт аз ҷумлаи равишҳои маъмулу писандида ба шумор меравад. Омӯзиши осори гаронмояи адабиёти форсу тоҷик нишон медиҳад, ки масъалаи мазкурро аз ду дидгоҳ метавон мавриди пажӯҳиш қарор дод. Яке аз доираи ҳунарӣ бо таваҷҷуҳ ба истеъдоди нотакрори адиб ва дигар бо эҷоди образҳои ҳамгун дар осори адибони марҳалаҳои гуногун қаламдод мешавад. Чигунагии образҳои бадеӣ низ вобаста ба воқеиятҳои ҳақиқию тахайюлӣ, ки ба он алоқаманданд, дар пайдо шудани сужаи асар имконпазир мегардад. Бинобар ин, таҳқиқи сужаи бадеӣ, мушаххасоти он ва образ таърихи дерина дошта, ҳанӯз дар асарҳои Аристотел ба онҳо таваҷҷуҳ шудааст. Минбаъд намояндагони ҳамаи мактабҳои адабӣ ба ин ду асли халлоқияти адабӣ таваҷҷуҳ кардаанд. Дар адабиётшиносии тоҷик ба масъалаи таҳаввули сужа ва образҳои шоҳону паҳлавонони Сосонӣ дар адабиёти форсу тоҷик (асрҳои X-XI) кам таваҷҷуҳ шудааст. Аз ин рӯ, таҳқиқоти мазкур аз диди равишҳои таҳқиқоти муосир дорои аҳаммияти маърифатию эстетикӣ мебошад.

Дар диссертатсия аз рӯйи феҳристи матни интиқодии «Шоҳнома», ки Ҷалол Холиқии Мутлақ анҷом додааст ва руҷуъҳое ба феҳристи матни интиқодии Москва, дар ҳудуди ҳаждаҳ ҳазор байти бахши Сосониёни «Шоҳнома» мавқеъ доштани ҳаштсаду бисту чор персонажҳо ва қаҳрамонони алоҳида муайян гардидааст. Дар баробари ин, таҳқиқи мазкур дар муайян кардани ҳудудҳои ҷуғрофӣ муҳим ба шумор меравад. Аз таъкидҳои муаллифи диссертатсия бармеояд, ки ба назари санҷидаи муҳаққиқони таърихи шоҳаншоҳии Сосонӣ ва «Шоҳнома», бештари рӯйдодҳое, ки дар ҳамосаи миллӣ ва сарчашмаҳои дигар инъикоси воқеӣ ва ё бадеӣ ёфтаанд, дар паҳноҳои соҳили рост ва чапи дарёи Ому мегузаранд. Ба ибораи дигар, сухан дар бораи эҳёи тамаддуни миллӣ ва хотираи таърихии мардумони бумии шимолу шарқи Хуросони Бузург ва Мовароуннаҳр меравад, ки далели равшани асолати фарҳангии миллати тоҷик дар ойинаи таърих мебошад.

Яке аз вижагиҳои таҳқиқи мазкур низ аз он иборат аст, ки ҳар як падидаи таърихӣ дар «Шоҳнома» дар муқоиса бо дигар сарчашмаҳои ҷойдошта, ки дар тасвири образҳо ба воқеият наздиктаранд, ба инобат

гирифта шудааст. Ба истилоҳи дигар, дар назди муаллифи диссертатсия масъулияти бузурге гузошта шуда, дар он ҳақиқатеро бояд пешниҳод кунад, ки аз хотираи таърихии халқҳои эронӣ берун меояд ва дар дарозои таърихи тақрибан дуҳазорсола ба шакл даромадааст ва ба сурати ҳофизаи ҷамъӣ зуҳур карда, боиси пайванди мардуми ориёитабор гардидааст.

Дигар аз хусусиятҳои муҳимми таҳқиқи анҷомшуда аз он иборат аст, ки муаллиф тафовути сужа ва образҳои «Шоҳнома»-ро дар иртибот бо дигар сарчашмаҳои таърихию адабӣ мавриди таҳқиқ қарор дода, омилҳои рух додани онро ошкор намудааст. Чунонки муаллифи диссертатсия ишора менамояд, муаллифони сарчашмаҳои юнонӣ дар бораи Бобак ҷузъиёти иҳонатомез меоранд, то ба шаъни саромади империяи Сосонӣ доғе гузоранд. Муаллиф дар рисола ба консепсияи меъёр (canon) низ ҳангоми баррасии сужаҳо эътибор додааст.

Дар диссертатсия дар баробари таҳқиқу муайян намудани сужа ва образҳои бадеӣ, инчунин, ба офарандаи «Шоҳнома», нигоҳдорандаи суннату фарҳанги бостон ҳаким Фирдавсии Тӯсӣ эҳтироми хоссаро қоил аст ва яке аз хусусиятҳои муносибати Абулқосими Фирдавсиро ба хотираи таърихии ниёкони мо аз тафсили рӯйдодҳои барои халқҳои эронӣ нохушоянд худдорӣ кардани ӯ мешуморад.

Муаллифи диссертатсия ба таври муфассал оид ба таҳаввули сужа ва образҳои шоҳону паҳлавонони Сосонӣ дар адабиёти форсу тоҷик пажӯҳиш анҷом дода, масъалаи таҳаввули симои подшоҳону паҳлавонон ва сужаҳои вобаста ба воқеаҳои достонӣ дар адабиёти форсу тоҷик (асрҳои X-XI)-ро **ҳадафи асосии таҳқиқ** қарор додааст. Барои расидан ба ин ҳадафҳо муаллиф дар назди худ **чунин вазифаҳо** гузоштааст:

– муайян кардан ва табақабандии сужаҳо ва образҳои марбут ба подшоҳон ва паҳлавонон дар оғози таърихи ташаккул ва пойдории шоҳаншоҳии Сосонӣ (солҳои 205-379);

– таҳқиқи ҷудогонаи сужаҳои вобаста ба образҳои Сосон ва Бобак, Ардашери Бобакон ва сужаҳои вобаста ба шахсияти достонии ӯ, Шопури Арадшер, Урмузди Шопур;

– баррасии ҳамгирои сужаҳо ва образҳои Баҳроми Урмузд, Баҳроми Баҳром, Баҳроми Баҳромиён, Нарсии Баҳром, Урмузди Нарсӣ;

– таҳқиқи сужаҳои вобаста ба образи Шопури Зулактоф;

– муайян кардан ва табақабандии сужаҳо ва образҳои подшоҳон ва паҳлавонон дар марҳалаи мобайнӣ ва подшоҳии Хусрави Қубодон – Анӯшервон (солҳои 379-579);

– таҳқиқи сужаҳои вобаста ба Ардашери Некукор ва подшоҳони дигар то Баҳроми Гӯр;

– баррасии сужаҳои вобаста ба Яздгирд писари Баҳроми Гӯр ва подшоҳони дигар то Қубоди Парвиз;

– таҳқиқи сужаҳои вобаста ба образи Қубоди Парвиз, Анӯшервон ва шахсияти ӯ, образи Бузургмеҳр;

– муайян кардан ва табақабандии сужаҳо ва образҳои подшоҳон ва паҳлавонон аз подошоҳии Ҳурмузди IV то инқирози давлати Сосониён (солҳои 579-654);

– таҳқиқи сужаҳои вобаста ба образи Ҳурмузди Анӯшервон, Баҳроми Чӯбина ва шахсияти достонии ӯ, шахсияти Хусрави Парвиз ва лаҳзаҳои достонии ҳаёти ӯ;

– баррасии сужа ва образҳои Қубоди Парвиз, Арадашери Ширӯя, Фароини Гуроз, Фаррухзод;

– таҳқиқи образи занон: Гурдия, Ширин, Бӯрондухт, Озармухт ва сужаҳои вобаста ба ҳузури достонии онҳо;

– баррасии сужаҳои вобаста ба образи Яздгирди Шаҳрёр ва фарҷоми шоҳаншоҳии Сосониён.

Мавзуи диссертатсия ба доираи мавзуъ ва масъалаҳои таҳқиқие, ки дар **шиносномаи ихтисоси илмии 10.01.01 – Адабиёти тоҷик; равобити адабӣ** таъйид ва ба нақша гирифта шудаанд, комилан **мувофиқат мекунад**. Муҳтавои диссертатсия ва натиҷаҳо он ба мавзуи таҳқиқӣ иртиботи ногусастанӣ доранд.

Мавзуи диссертатсия ба «Самтҳои афзалиятноки таҳқиқоти илмӣ ва илмию техникӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021-2025», ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26-уми сентябри соли 2020, №503 тасдиқ шудааст, **мутобиқат дорад.** Илова бар ин, ба маводди диссертатсия зимни пажӯҳиши мавзуъ ва масъалаҳои гуногуни таърихи адабиёти тоҷик, адабиёти ҷаҳон, матншиносӣ ва нусхашиносӣ метавон такя кард.

Таҳқиқи таҳаввули сужа ва образҳои подшоҳону паҳлавонон Сосонӣ дар адабиёти форсу тоҷик (асрҳои X-XI) барои рушди илми адабиётшиносӣ мусоидат менамоянд. **Натиҷаҳои таҳқиқро** зимни пажӯҳиш дар самтҳои дигар, аз ҷумла таърих, фалсафа, этикаю эстетика, забоншиносӣ, матншиносию нусхашиносӣ ва ғайра **татбиқ намудан мумкин аст**.

Саҳми шахсии довталаби дарёфти дараҷаи илмиро дараҷаи дарки масъалаҳои дар диссертатсияи мавриди баррасӣ, натиҷаҳо ва хулосаҳои асосии кор, муқаррароти ба ҳимоя пешниҳодшуда ва мустақил ифода шудани нуқтаи назари ӯ нисбат ба мавзуи таҳқиқ таъйид мекунанд. Саҳми шахсии довталаби дараҷаи илмӣ дар таҳқиқ аз он иборат аст, ки ӯ дар диссертатсия равишҳои таҳқиқи муосир, аз қабили муқоисавию таърихӣ, тавсифию таҳлилӣ, таҳқиқию қиёсӣ, таҳлилию оморӣ, консепсияи таҳлили забон ва услуби асари бадеӣ, таҳқиқи типологии жанрҳо ва сохтори асарҳои адабӣ истифода карда, бори аввал ба таври комплексӣ масъалаҳои вобаста ба таҳаввули сужа ва образҳои подшоҳон ва паҳлавонони Сосониро дар қолаби монографӣ таҳқиқ ва ҷамъбаст кардааст. Масъалаҳо вобаста ба паҳлуҳои

гуногуни бадеӣ, ғоявӣ ва маърифатии инкишофи сужаҳо ва таҳаввули образҳо дар сарчашмаҳо, пеш аз ҳама, «Шоҳнома»-и Абулқосими Фирдавсӣ дар адабиётшиносии тоҷик бори нахуст мавриди таҳқиқ қарор дода шудаанд. Илова бар ин, муаллифи диссертатсия хусусиятҳои мавод ва маълумоти сарчашмаҳоро дар муқоиса баррасӣ кардааст.

Тасвиби амалии натиҷаҳои таҳқиқ. Доир ба муҳтавои асосии диссертатсия ва хулосаҳои таҳқиқ муаллиф дар конфронсҳои минтақавӣ, ҷумҳуриявӣ, донишгоҳӣ ва маҳфилҳои илмию амалӣ (солҳои 2017-2024) маърузаҳо пешниҳод кардааст. Бахшҳои асосии диссертатсия дар ҷаласаҳои кафедраи таърихи адабиёти тоҷики Донишгоҳи миллии Тоҷикистон баррасӣ шудаанд.

Ба сифати мавод ва ё **сарчашмаҳои таҳқиқ** тамоми осори хаттие, ки аз асри III то асри XIV дар боби ҳамосаи миллӣ таълиф шудаанд, истифода шудааст. Аз ҷумла, нашри интиқодии «Шоҳнома», ки ҷилдҳои алоқаманд ба мавзуи диссертатсияро М-Н. Усмонов (ҷ. VII), Р. М. Алиев (ҷ. VIII) ва А.Е. Бертельс (ҷ. IX) дар Москва омода кардаанд, бо гузашти чанде даҳсолаҳо ҳамоно дар қатори беҳтарин нашрҳои интиқодӣ мавқеи худро нигоҳ доштааст. Истифодаи бештар аз ҳафтод сарчашма танҳо аз нашрҳои интиқодии онҳо сурат гирифтааст, ки аз нимаи якуми асри XIX то охирҳои асри XX дар марказҳои муътабари эроншиносии ҷаҳон ба чоп расонида шудаанд. Илова бар ин, дар диссертатсия аз корҳои муҳаққиқон низ истифода шудааст, ки мушаххасоти онҳо дар бахши «Китобнома» оварда шудаанд.

Асосҳои назарӣ ва методологии диссертатсияро асарҳои илмию назарии муҳаққиқони ватанию хориҷӣ, аз қабили эроншиносони Эрон Муҳаммади Қазвинӣ, Ҳасани Пириниё, Саид Нафисӣ, Забеҳуллоҳи Сафо, Қадамалии Сарромӣ, Абдулҳусайни Зарринкӯб, Муҳаммадамини Риёҳӣ, Эҳсони Ёршотир, Ҷалол Холиқии Мутлақ, Ҷалоли Матинӣ, Шаҳроми Ҷалилиён, Саҷҷоди Ойдинлу, Тураҷи Дарёӣ, Эраҷи Афшор, шарқшиносии замони шуравӣ В.Г. Луконин, М.М. Дьяконов, А.И. Колесников, О.М. Чунакова, Н.Я. Бичурин, А.Е. Бертельс, шарқшиносони Ғарб Т. Нелдеке, А. Кристенсен, Р. Фрай, Ж. Мулл, шоҳномапажӯҳони тоҷик М. Муллоаҳмадов, Х. Шарифзода, Н. Ашӯрова ва дигарон ташкил додааст.

Нововарии диссертатсия. Дар диссертатсияи мавриди баррасӣ бори аввал масъалаи таҳаввули сужа ва образи бадеӣ дар таърихи адабиёти форсу тоҷик ба таври ҷомеъ баррасӣ гардидааст. Моҳияти илмии таҳқиқ ва нововариҳои он, пеш аз ҳама, аз он ибрат аст, ки дар диссертатсия тақрибан яксаду ҳафтоду панҷ эпизод, ки ба рафтору кирдори зиёда аз ҳаштсад персонаж ва қаҳрамон вобастагӣ дорад, баррасӣ шудааст. Чунин муносибат то ҷое ба «Таърихи Эрон ва арабҳо дар замони Сосониён»-и Нелдеке ва бахши Сосониёни «Ҳамосаи шоҳон дар «Шоҳнома»-и Фирдавсӣ»-и Худоӣ Шарифзода монандӣ дорад. Фарқи муносибати унвонҷӯ аз муносибати

Нелдеке дар он аст, ки ин муҳаққиқ кори худро бар пояи «Таърихy-р-русул ва-л-мулук»-и Муҳаммад ибни Ҷарири Табарӣ анҷом додааст, на «Шоҳнома». Кори Нелдеке, пеш аз ҳама, таҳқиқи таърихшиносӣ мебошад. Фазилати кори Нелдеке беш аз ҳама дар он аст, ки ӯ аз тамоми сарчашмаҳо (ба истиснои сарчашмаҳои хитоӣ), ки то чаҳоряки охири асри XIX ба муомилоти илмӣ ворид шуда буданд, истифода кардааст. Кори Худоӣ Шарифзода кори адабиётшиносӣ мебошад. Худоӣ Шарифзода дар талифоти худ ба худи «Шоҳнома» эътибор додааст.

Дигар вижагии кори таҳқиқӣ дар он зоҳир мегардад, ки дар сатҳи адабиётшиносии ватанӣ муқоиса ва истифода аз тақрибан ҳамаи сарчашмаҳои таҳрихию бадеию адабиро фаро мегирад ва гузориши Фирдавсиро такмил медиҳанд ва ё баробари гузориши «Шоҳнома» гузинаи дигаре пешниҳод мекунанд. Масалан, гузинаи Табарӣ ва пайравони ӯ дар бораи Сосон, Бобак, Ардашери Бобакон ва дигарон, ки хеле муҳим мебошад ва то ҳанӯз касе дар ин бора таҳқиқоте анҷом надодааст.

Аҳаммияти назариявӣ ва амалии диссертатсияи доктории Юлдашев Абдулла Қурбонмаматович дар он зоҳир мегардад, ки масъалаҳои назарӣ, равишҳои таҳқиқ ва хулосаҳои муаллиф ҷанбаҳои назарии омӯзишӣ дошта, мавод ва хулосаю натиҷаҳои ба даст омада, метавонанд дар рафти таҳлилу таҳқиқи минбаъдаи масъалаҳои вобаста ба омӯзиши шоҳномашиносӣ, навиштани диссертатсияҳо дар мавзуъҳои ҳамгун мавриди истифода қарор гиранд. Илова бар ин, мавод ва натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ ҳангоми таҳияи китобҳои дарсӣ, воситаҳои таълимӣ ва курси лексияҳо барои донишҷӯён аз фанни таърихи адабиёти форсу тоҷик метавонанд истифода шаванд.

Мундариҷа ва муҳтавои асосии диссертатсияи Юлдашев Абдулла Қурбонмаматович дар 1 монография ва 22 мақолаи илмӣ, аз ҷумла **16 мақола** дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нашр шудаанд, ки теъдод ва муҳтавои онҳо ба талаботи таълиф ва таҳияи автореферат ва диссертатсияҳо барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илм мувофиқ мебошанд. Мақолаҳои дар маҷаллаҳои тақризшаванда банашррасида ба мавзуи таҳқиқӣ иртиботи бевосита дошта, **муҳтавои асосии диссертатсия ва авторефератро инъикос менамоянд**.

I. **Таълифоти муаллиф дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон:**

[1-М]. Юлдашев, А.Қ. Сосон ва подшоҳии Сосониён: тахайюли бадеӣ ва воқеияти таърихӣ / А.Қ. Юлдашев // Номаи Донишгоҳ. Силсилаи илмҳои гуманитарӣ ва ҷомеашиносӣ. – Хуҷанд, 2020. – № 2 (63). – С. 64-73.

[2-М]. Юлдашев, А.Қ. Дар бораи маонии як рубоии устод Рӯдакӣ / А.Қ. Юлдашев // Ахбори ДДҲБСТ. Силсилаи илмҳои гуманитарӣ. – Хуҷанд, 2020. – № 2 (83). – С. 36-43.

[3-М]. Юлдашев, А.Қ. Андешаҳои сиёсии Ардашери Бобакон дар бораи чанде аз масъалаҳои давлатдорӣ / А.Қ. Юлдашев // Номаи Донишгоҳ. Силсилаи илмҳои гуманитарӣ ва ҷомеашиносӣ. – Хуҷанд, 2020. – № 3 (64). – С. 52-59.

[4-М]. Юлдашев, А.Қ. Оид ба як тобиши маъноии калимаи «тозӣ» дар «Шоҳнома»-и Фирдавсӣ /А.Қ. Юлдашев // Ахбори ДДҲБСТ. Силсилаи илмҳои гуманитарӣ. – Хуҷанд, 2020. – № 3 (84). – С. 40-46.

[5-М]. Юлдашев, А.Қ. Суфарой ва талошҳо барои ислоҳи кори шоҳаншоҳӣ / А.Қ. Юлдашев // Паёми Донишгоҳи омӯзгорӣ. – Душанбе, 2020. – № 3 (86). – С. 146-152.

[6-М]. Юлдашев, А.Қ. Берунӣ, фарҳанг ва таърихи қадими халқҳои эронӣ / А.Қ. Юлдашев // Фарҳанг ва санъат. – Душанбе, 2020. – № 4. – С. 24-33.

[7-М]. Юлдашев, А.Қ. Қадимтарин дастхати номаи шоҳон / А.Қ. Юлдашев // Паёми Донишгоҳи милли Тоҷикистон. Бахши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2020. – № 5. – С. 178-184.

[8-М]. Юлдашев, А.К. Элементы канона в образе Ардашира сына Папака в арабо-мусульманских источниках, «Шахнаме» и «Книге деяний Ардашира сына Папака / А.К. Юлдашев // Вестник Таджикского национального университета. Серия филологических наук. – Душанбе, 2020. – № 6. – С. 281-287.

[9-М]. Юлдашев, А.Қ. Баъзе мулоҳизаҳо дар бораи шеъри тоисломӣ ва оид ба як хусусияти ситоши мардон дар «Шоҳнома» / А.Қ. Юлдашев // Паёми Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав. Силсилаи илмҳои гуманитарӣ ва иқтисодӣ. – Бохтар, 2022. – № 1/3 (101). – С. 9-15.

[10-М]. Юлдашев, А.К. Сасанидские сюжеты в «Истории» Феофилакта Симокатты / А.К. Юлдашев // Вестник Бохтарского государственного университета имени Носира Хусрава. Серия гуманитарных и экономических наук. – Бохтар, 2022. – № 1/4 (104). – С.23-27.

[11-М]. Юлдашев, А.Қ. Инъикоси образи Ардашери Бобакон дар сарчашмаҳои юнонии асри III / А.Қ. Юлдашев // Ахбори ДДҲБСТ. Силсилаи илмҳои гуманитарӣ. – Хуҷанд, 2022. – № 3 (92). – С. 79-84.

[12-М]. Юлдашев, А.Қ. Мунозираи Хусрави Парвиз ва Баҳроми Чӯбина / А.Қ. Юлдашев // Ахбори ДДҲБСТ. Силсилаи илмҳои гуманитарӣ. – Хуҷанд, 2022. – № 4 (93). – С. 53-59.

[13-М]. Юлдашев, А.Қ. Набарди Қодисия / А.Қ. Юлдашев // Номаи Донишгоҳ. Силсилаи илмҳои гуманитарӣ ва ҷомеашиносӣ. – Хуҷанд, 2022. – № 4 (73). – С. 107-113.

[14-М]. Юлдашев, А.Қ. Симои Шопури Ардашер дар сарчашмаҳо / А.Қ. Юлдашев // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2023. – № 1. – С. 193-199.

[15-М]. Юлдашев, А.Қ. Симои Анӯшервон дар «Ҷанг бо форсҳо»-и Прокопий / А.Қ. Юлдашев // Номаи Донишгоҳ. Силсилаи илмҳои гуманитарӣ ва ҷомеашиносӣ. – Хуҷанд, 2023. – № 1 (74). – С. 191-198.

[16-М]. Юлдашев, А.Қ. Симои Яздгирди Шаҳрёр вопасин шоҳаншоҳи Сосонӣ / А.Қ. Юлдашев // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои филологӣ. – Душанбе, 2023. – № 5. – С. 208-216.

II. Дар маҷмуа ва нашриёҳои дигар

[17-М]. Юлдашев, А.Қ. Берунӣ ва таърихи қадимаи халқҳои эронӣ / А.Қ. Юлдашев // Кашшофи асрори табиат (Маҷмуаи мақолаҳои симпозиуми байналмилалии илмӣ бахшида ба 1050-солагии Абурайҳони Берунӣ (Душанбе, 9-10-уми октябри соли 2023). – Душанбе, 2023. – С. 207-223.

[18-М]. Юлдашев, А.Қ. Ситоиши султон Маҳмуди Ғазнавӣ дар «Шоҳнома» / А.Қ. Юлдашев // Маводи конференсияи илмӣ-амалии ҷумҳуриявӣ дар мавзуи «Рушду таҳаввули жанри қасида дар адабиёти форсу тоҷик» бахшида ба бузургдошти Ҳаким Носири Хусрави Қубодиёнӣ ва 80 солагии доктори илмҳои филологӣ, профессор Икромов Искандар (Бохтар, 21-уми декабри соли 2023). – Бохтар, 2023. – С. 89-93.

[19-М]. Юлдашев, А.Қ. Дар бораи тарҷумаи арабии «Шоҳнома» / А.Қ. Юлдашев // Масоили мубрами арабшиносӣ (Маҷмуаи мақолаҳои конференсияи байналмилалии илмию назариявӣ дар мавзуи «Дастовардҳои илмии ховаршиносони тоҷик дар замони Истиқлол» (Душанбе, 14-уми марти соли 2024). – Душанбе, 2024. – С. 161-168.

[20-М]. Юлдашев, А.К. Мовароуннаҳр дар «Шоҳнома» (Мовароуннахр в «Шахнаме») / А.К. Юлдашев // Материалы международной научно-практической конференции «Стратегии и тренды развития журналистики, филологии и лингводидактики» (Душанбе, 24 октября 2024 г.). – Душанбе, 2024. – С. 49-55.

[21-М]. Юлдашев, А.Қ. Баррасии қиёсии сужаҳои вобаста ба образи Шопури Зулактоф бар мабнои консепсияи меъёр (дар мисоли «Шоҳнома»-и Фирдавсӣ ва қиёс бо сарчашмаҳои дигар) / А.Қ. Юлдашев // Маҷмуаи конференсияи илмӣ-амалии байналмилалии ««Шоҳнома»-и Абулқосим Фирдавсӣ ва ҳувийяти миллӣ» (Душанбе, 27-28-уми ноябри соли 2024). – Душанбе, 2024. – С. 292-302.

[22-М]. Юлдашев, А.Қ. Фирдавсӣ ва Мавлоно / А.Қ. Юлдашев // Маводи конференсияи илмӣ-назариявии байналмилалӣ дар мавзуи «Мақоми Мавлонои Балхӣ дар фарҳангу адаби милливу умумибашарӣ» (Бохтар, 13-14-уми декабри соли 2024). – Бохтар, 2024. – С. 191-196.

III. Монография:

[23-М] Юлдашев, А.Қ. Рӯзгори Борбади ромишгар / А.Қ. Юлдашев. – Душанбе: Матбааи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, 2023. – 98 с.

Кафедраи таърихи адабиёти тоҷики факултети филологияи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон диссертатсияи **Юлдашев Абдулла Қурбонмаматовичро** дар мавзуи **«Таҳаввули сужа ва образҳои шоҳону паҳлавонони Сосонӣ дар адабиёти форсу тоҷик (асрҳои X-XI)»** кори анҷомёфтаи илмӣ ва муҳимму зарурӣ меҳисобад, ки дар сатҳи баланди илмию таҳқиқӣ таълиф шуда, ба талаботи кори диссертатсионӣ ҷавобгӯ мебошад. Дар ин замина, диссертатсияи мазкур ба ҳимоя аз рӯйи ихтисоси 10.01.01 – Адабиёти тоҷик; равобити адабӣ ва дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои филологӣ тавсия мешавад.

Хулоса дар ҷаласаи кафедраи таърихи адабиёти тоҷик факултети филологияи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон қабул гардид.

Иштирок дошт: 13 нафар. Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарафдор» – 13 нафар, «зид» – нест, «бетараф» – нест, қарори № 8, аз 27.12.2024.

Раиси ҷаласа:

доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи таърихи адабиёти тоҷик — Нарзиқул М.

Мудири кафедраи таърихи адабиёти тоҷик, номзади илмҳои филологӣ, дотсент — Наботӣ Р.

Котиби илмӣ:

номзади илмҳои филологӣ, дотсенти кафедраи таърихи адабиёти тоҷик — Нозимова Г.С.

Имзоҳои М. Нарзиқул, Р. Наботӣ ва Г.С. Нозимоваро тасдиқ мекунам:
сардори раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси Донишгоҳи миллии Тоҷикистон — Тавқиев Э.Ш.

Суроға: 734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 17.
Телефон: (+992-37) 221-62-25; факс: 227-15-10.
E-mail: info@tnu.tj

«28» декабри соли 2024.